

‘Een aloude grens respecteren’

Bisschoppen roepen op tot terughoudendheid voor euthanasie bij psychisch lijden

- ▶ Bisschoppen reageren op debat bij broeders van Liefde
- ▶ Vragen om palliatieve zorg bij therapieresistentie
- ▶ Intussen vat het Vaticaan een eigen onderzoek aan

Christof BOUWERAERTS

Op 22 mei publiceerden de bisschoppen van ons land een verklaring met hun standpunt over het toepassen van euthanasie bij niet-terminale patiënten die psychisch lijden. Daarin roepen ze op tot grote terughoudendheid. Met hun verklaring reageren de bisschoppen op het interne debat dat daarover woedt bij de broeders van Liefde. Een overzicht van de gebeurtenissen.

De voorbije maand maart bepaalden de zorginstellingen van de Belgische broeders van Liefde in een nieuwe visietekst hun gewijzigde houding ten aanzien van euthanasie bij psychisch lijden in een niet-terminale situatie. De tekst bepaalt dat euthanasie in een dergelijke situatie kan worden toegepast in een instelling van de zorggroep, op voorwaarde dat ze beantwoordt aan strikte voorwaarden. Zo moet het lijden van de patiënt ondraaglijk zijn, veroorzaakt worden door een onbehandelbare psychiatrische aandoening en moet elk redelijk alternatief ontbreken. Of er een alternatief mogelijk is, moet volgens de visietekst dan ook grondig worden onderzocht. Daarbij wordt ook geduid op de rol van zinbeleving.

Aanvankelijk was de visietekst bedoeld als een interne brief van het bestuur van de zorggroep van de broeders van Liefde aan de directies van hun zorginstellingen. Einde april pakte het christelijke opinieweekblad *Tertio*, dat de brief kon inkijken, echter uit met een dossier over de koerswijziging. Daaruit bleek ook dat de generale overste van de broeders van Liefde in Rome, de Vlaamse broeder René Stockman, de visie van de Belgische afdeling volledig afkeurde. Daardoor laaide het debat over de kwestie ook in de reguliere media weer op.

Op 8 mei publiceerde het generaal van de broeders een uitgebreide verklaring van broeder Stockman op zijn website. Daarin wijst hij er onder meer op dat in de visietekst drie fundamentele waarden – de beschermwaardigheid van het leven, de autonomie van de patiënt en de zorgrelatie – op gelijke hoogte worden geplaatst en dat de beschermwaardigheid van het leven, net als beide andere waarden, weliswaar als fundamenteel, maar niet als absoluut wordt beschouwd. Ten

„Niet enkel de Kerk bepleit terughoudendheid in dat debat”

onrechte, stelt de generale overste, want „binnen het intellectuele klimaat dat de westerse wereld momenteel kenmerkt, leidt die benadering er onvermijdelijk toe dat uiteindelijk de autonomie – noem het de zelfbeschikking van de patiënt – de belangrijkste en in de feiten de absolute waarde en richtlijn wordt.”

Broeder Stockman benadrukt in zijn verklaring opnieuw dat

het generale bestuur de visietekst van de Belgische zorggroep verwierpt en alles zou doen om te maken dat de tekst wordt ingetrokken. Bovendien vraagt Stockman de bisschoppen van België om een stellingname en kondigt hij aan dat de Congregatie voor de Instituten van Godgewijd Leven en van de Gemeenschappen van Apostolisch Leven en het Staatssecretariaat van het Vaticaan hem al om toelichting hadden gevraagd.

Met hun verklaring komen de bisschoppen tegemoet aan dat verzoek. „Altijd al uitten we een groot voorbehoud ten aanzien van het wettelijke toelaten van euthanasie”, licht kardinaal-aartsbisschop Jozef De Kesel de verklaring toe. „We menen immers dat euthanasie nooit het geëigende antwoord kan zijn op menselijk lijden, ook niet voor patiënten met therapieresistente psychische aandoeningen.”

Toch uiten de bisschoppen ook hun waardering „voor de deskundigheid en de zorgvuldigheid waarmee zo veel mensen zich inzetten voor patiënten met een ernstige en langdurige psychiatrische aandoening” en benadrukken ze hoe moeilijk het kan zijn mensen in een schrijnende situatie degelijk te begeleiden. „We willen het leed van mensen met een psychiatrische aandoening dan ook allerm minst bagatelliseren”, zegt kardinaal De Kesel. „Toch raken we met euthanasie aan een grens, aan een verbod dat te maken heeft met wat de mens ten diepste is. Niet enkel de Kerk bepleit dan ook terughoudendheid in dat debat.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

God is Jerom niet

„ Een van de moeilijkste vragen waarmee een christen kan worstelen is deze: wat mogen we van God verwachten? Mogen we Hem vragen onze problemen weg te nemen? Onze wensen te vervullen? Ons niet in bekoring te leiden of niet in beproeving te brengen? Of mogen we Hem enkel vragen ons bij te staan wanneer we zelf onze problemen oplossen en onze dromen najagen? Mogen we Hem vragen ons kracht te geven wanneer we oog in oog staan met onze bekoringen en beproevingen?

Pasklare antwoorden liggen niet voor het grijpen. Nu Pinksteren eraan komt, het hoogfeest van de verlichting der geesten, wagen we ons aan een aanzet tot antwoord. Of minstens aan enkele gedachten om even bij stil te staan.

Laten we God niet reduceren tot een deus ex machina, een wonderbaarlijke oplossing die zich op het juiste moment aandient. Een beetje zoals we dat in de stripverhalen van Suske en Wiske zien. Wanneer alles verloren lijkt, komt Jerom tevoorschijn, die met zijn bovennatuurlijke kracht in een oogwenk de booswichten verslaat en er stevast een happy ending van maakt. Zo simpel is ons leven doorgaans niet. En zo werkt ook God niet.

Het christelijke geloof leert ons dat God via mensen werkzaam is. Dat is de essentie van Pinksteren, het feest van de Heilige Geest. Een persoonlijke bekentenis: Pinksteren is mijn favoriete feestdag. Want al is de Geest de moeilijkst te vatten gedaante van de Heilige Drie-eenheid, Hij is ook de meest nabije.

Het was de Geest die het startschot gaf voor het ontstaan van de prille Kerk. Hij was het die de apostelen hun huis uit joeg, de straat op, onder de mensen, de wereld tegemoet. Hij verlichtte hun geesten en ontstak het vuur in hun harten. Een onweerstaanbare drang om te getuigen maakte zich van hen meester. Ze ontdekten in zichzelf een kracht, sterker dan alles wat ze ooit hadden gekend of voor mogelijk hadden gehouden.

Dat is wat mij betreft ook de kern van vormselcatechese, aan kinderen uitleggen dat God via de Geest in hen werkzaam is. Daarom worden vormelingen gezalft met chrisma. Olie dringt diep in ons door, creëert een ‘vlek’ die er nooit meer uitgaat. „Zij werden allen vervuld van de Heilige Geest”, lezen we in de Handelingen der Apostelen, en dat geldt ook voor onze kinderen. God verwacht iets van hen. En bij uitbreiding van alle gelovigen. Zijn ook wij bereid om ons te laten vervullen?

Pinksteren leert ons dat we niet achterover mogen leunen en wachten tot God onze problemen oplost. We moeten naar buiten en zelf werktuig van God zijn. Aan de opgerolde mouwen herkent men de begeesterde christen. Pinksteren roept iedere gelovige op om, net zoals de apostelen, de straat op te gaan, te verkondigen, te handelen, te getuigen.

Dat is meteen ook het verschil tussen hoop en optimisme. Optimisme is een mooie eigenschap, maar ze is passief. Een optimist is iemand die gelooft dat het goed komt, zonder zelf de handen vuil te maken. De hoop is actiever en diepzinniger. De hoop spreekt niet de verwachting uit dat we morgen de Lotto winnen, maar dat er finaal gerechtigheid komt. Dat het rijk Gods de eindbestemming is. Tegelijk roept de hoop ons op daarvan actief werk te maken. Hier en nu, om ooit het einddoel te bereiken. Spreken is niet altijd zilver, zwijgen niet altijd goud.

In het bijzonder in dit tijdperk van tanende kerkelijkheid, althans hier, in het Westen, roept Pinksteren ons op te spreken. Wie zich door de Geest laat vervullen, houdt geen plaats meer over voor doemdenken en wanhoop. Kerkgebouwen komen en gaan, maar de Geest is er altijd.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Moet euthanasie kunnen bij psychisch lijden in een niet-terminale situatie? © Image Select